

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 403/2010-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho o sťažnosti P. J., P., zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co/85/2009 z 9. septembra 2009 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. J. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co/85/2009 z 9. septembra 2009 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co/85/2009 z 9. septembra 2009 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť P. J. trovy konania v sume 454,96 € (slovom štyristopäťdesiatštyri eur a deväťdesiatšesť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. L. L., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. marca 2010 doručená sťažnosť P. J., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co/85/2009 z 9. septembra 2009.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

«Žalobou doručenou súdu dňa 26. 8. 2008 sa sťažovateľ domáhal, aby súd určil, že sťažovateľ je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva číslo 13135, k. ú. P. ako parcely KN č. 712 – zastavané plochy a nádvoria o výmere 434 m², KN číslo 713/2 – zastavané plochy a nádvoria o výmere 54 m² a bytového domu súpisné číslo 3325 stojaceho na parcele KN č. 712. V žalobe uviedol, že na základe kúpnej zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam zo dňa 14. 7. 2005, žalovaný od sťažovateľa odkúpil nehnuteľnosti zapísané na LV č. 7207 v k. ú. P. Vklad vlastníckeho práva k uvedeným nehnuteľnostiam bol povolený dňa 11. 8. 2005. Tieto nehnuteľnosti boli neskôr zapísané na liste vlastníctva číslo 13135. Ako vyplýva z článku III. kúpnej zmluvy, kúpna cena mala byť zaplatená tak, že prvú časť kúpnej ceny vo výške 2.500.000,- Sk zaplatil

žalovaný pri podpise zmluvy a zvyšok kúpnej ceny vo výške 6.030.000,- Sk mal zaplatiť sťažovateľovi ako predávajúcemu do 15 dní odo dňa povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, t. j. najneskôr do 26. 8. 2005. Podľa toho istého článku kúpnej zmluvy, v prípade, ak kupujúci neuhradí druhú časť kúpnej ceny v celej výške v lehote 15 dní odo dňa povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, má predávajúci právo od tejto zmluvy odstúpiť. Vzhľadom k tomu, že do 21. 12. 2005 žalovaný nezaplatil zostatok kúpnej ceny vo výške 30.000,- Sk, sťažovateľ využil citované ustanovenie kúpnej zmluvy a od zmluvy odstúpil listom zo dňa 21. 12. 2005. Žalovaný doplatil zvyšok kúpnej ceny až dňa 21. 12. 2005.

Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Namietal, že údajné odstúpenie od zmluvy malo byť žalovanému doručené v čase, keď už celá kúpna cena bola zaplatená, pretože žalovaný zaplatil zvyšných 30.000,- Sk dňa 21. 12. 2005 a teda sťažovateľ už nemal právo odstúpiť od zmluvy. Žalovaný popieral, že by mu bolo doručené nejaké odstúpenie od zmluvy od sťažovateľa. Postup sťažovateľa žalovaný považoval za rozporný s dobrými mravmi, pretože žalovaný od roku 2005 do predmetnej nehnuteľnosti investoval raz takú sumu, za ktorú túto nehnuteľnosť odkúpil.

Podľa § 48 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Podľa súdu prvého stupňa bolo v danom prípade preukázané, že účastníci konania uzavreli zmluvu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti dňa 14. 7. 2005. Sťažovateľ bol predávajúci, žalovaný bol kupujúci, predmetom zmluvy boli nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva číslo 13135, k. ú. P. Z článku III. vyplýva spôsob zaplatenia kúpnej ceny. Časť kúpnej ceny bola zaplatená pri uzavretí zmluvy, druhá časť mala byť zaplatená do 15 dní od povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. V konaní bolo preukázané, že žalovaný nedodrжал dojednanú lehotu na zaplatenie druhej časti kúpnej zmluvy. Z článku III. zmluvy vyplýva aj právo predávajúceho od zmluvy odstúpiť pre nedodržanie lehoty na zaplatenie druhej časti kúpnej ceny. Sťažovateľ toto svoje právo využil a to dňa 21. 12. 2005, kedy vyhotovil odstúpenie od zmluvy. V čase, keď sťažovateľ toto odstúpenie vyhotovil, bola už celá druhá časť kúpnej ceny uhradená. Napriek tomu

sťažovateľ mal právo od zmluvy odstúpiť, pretože jeho právo sa spájalo s nedodržaním lehoty na zaplatenie kúpnej ceny a sťažovateľ toto právo mohol využiť aj v čase, keď už celá kúpna cena bola zaplatená.

Súd prvého stupňa uviedol, že v konaní bolo preukázané, že sťažovateľ nedoručil toto odstúpenie od zmluvy žalovanému. Z dôkazov vykonaných v konaní mu vyplýva, že odstúpenie od zmluvy prevzala zrejme manželka žalovaného. Kúpna zmluva zo dňa 14. 7. 2005 zakladala práva a povinnosti len medzi sťažovateľom a žalovaným. Pokiaľ sťažovateľ chcel využiť svoje právo odstúpiť od zmluvy, mal ho adresovať a aj doručiť svojmu zmluvnému partnerovi, teda žalovanému. Nestačí doručenie manželke žalovaného a to ani v situácii, že žalovaný a jeho manželka nemali zrušené bezpodielové spoluvlastníctvo. Písomný právny úkon pre svoju účinnosť vyžaduje doručenie osobe, ktorej je adresovaný. Teda z dôvodu nedoručenia odstúpenia od zmluvy, je toto odstúpenie od zmluvy neúčinné, a teda zmluva o prevode vlastníckeho práva zo dňa 14. 7. 2005 je platná, a na jej základe je vlastníkom žalovaných nehnuteľností žalovaný. Z uvedeného dôvodu súd žalobu sťažovateľa zamietol.

O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O. s. p. V konaní bol úspešný žalovaný, má preto právo na náhradu trov konania.

S týmto právnym názorom súdu prvého stupňa sťažovateľ nesúhlasil a podal voči tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote odvolanie. Podľa ustálenej súdnej praxe účinnosť adresovaných jednostranných hmotnoprávných úkonov v režime Občianskeho zákonníka predpokladá, že prejav vôle dôjde, resp. je doručený adresátovi tak, že sa dostane do sféry jeho dispozície. Slovné spojenie „dostane sa do sféry jeho dispozície“ nie je možné stotožňovať s pojmom doručenia v zmysle procesnoprávných predpisov. Je tým treba rozumieť konkrétnu možnosť adresáta zoznámiť sa s jemu adresovaným právnym úkonom. Právna teória a súdna prax takou možnosťou chápe nie iba samotné prevzatie písomného hmotnoprávneho úkonu adresátom, ale aj tie prípady, keď doručením listu či telegramu obsahujúceho prejav vôle (hmotnoprávny úkon) do bytu adresáta členovi jeho domácnosti či do jeho poštovej schránky, poprípade i vhođením oznámenia o uložení takejto zásielky do poštovej schránky, nadobudol adresát úkonu objektívnu možnosť, resp. príležitosť zoznámiť sa s obsahom zásielky. Pritom nie je nevyhnutné, aby sa adresát skutočne zoznámil s obsahom úkonu; postačuje, že mal objektívnu príležitosť tak urobiť.

Žalovaný vo svojej výpovedi sám uviedol, že z podpisu na prevzatí zásielky je zrejmé, že zásielku prevzala jeho manželka, je nesporné a netreba to zvlášť preukazovať, že so svojou manželkou doposiaľ býva v spoločnej domácnosti a ak teda prevzala jeho manželka ako člen jeho domácnosti listinu o právnom úkone, dostala sa táto listina do dispozície žalovaného a je treba považovať od tejto doby odstúpenie od zmluvy za doručené. Obdobne by tomu bolo, aj keby odstúpenie od zmluvy by bolo doručené inému členovi domácnosti žalovaného. Navyiac vzhľadom k tomu, že žalovaný nemá zrušené BSM a nehnuteľnosti nadobudol počas jeho trvania, odstúpenie od zmluvy vlastne prevzal ten člen domácnosti žalovaného, ktorý bol v čase odstúpenia od zmluvy bezpodielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností.

Sťažovateľ navrhol zmeniť napadnutý rozsudok, jeho žalobe vyhovieť a priznať mu náhradu trov konania.

Porušovateľ príslušný na rozhodnutie o odvolaní, preskúmal napadnuté rozhodnutie a zistil, že odvolanie sťažovateľa nie je dôvodné.

Porušovateľ v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že prvostupňový súd správne vychádzal zo skutkového zistenia, že list – zásielka zo dňa 21. 12. 2005, bola síce adresovaná žalovanému (č. l. 11 spisu), ale bola doručená tretej osobe (zrejme manželke žalovaného) a nie žalovanému (č. l. 45 spisu).

Za takejto dôkaznej situácie vo vzťahu ku žalovanému ako kupujúcemu chýba existencia hmotnoprávneho úkonu predávajúceho ako prejavu voči adresovanému druhému účastníkovi zmluvného vzťahu smerujúceho k odstúpeniu od zmluvy.

Pokiaľ ide o odvolaciu námietku sťažovateľa, že zásielku zo dňa 21. 12. 2005 prevzala manželka žalovaného, ako členka domácnosti žalovaného, ktorá bola v čase odstúpenia od zmluvy bezpodielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností a tým sa zásielka dostala do dispozičnej sféry žalovaného, porušovateľ poznamenal, že manželka žalovaného nebola účastníčkou právneho vzťahu – kúpnej zmluvy zo dňa 14. 7. 2005. Právny úkon – odstúpenie od zmluvy nadobúda totiž účinnosť, len keď dôjde do dispozičnej sféry druhého subjektu právneho vzťahu a tým bol len žalovaný a nie aj jeho manželka. Keďže žalovaný v priebehu celého konania tvrdil, že hmotnoprávny úkon – odstúpenie od zmluvy mu nikdy doručený nebol, ani sa o ňom nedozvedel (vid' výpoveď žalovaného z č. l. 37 – 38 spisu) a sťažovateľ nepreukázal doručenie odstúpenia od zmluvy žalovanému,

naviac odstúpenie od zmluvy nebolo ani obsahom podanej žaloby na súde, nedošlo k účinnému odstúpeniu od zmluvy, a preto kúpna zmluva nemôže byť od začiatku zrušená.

Keďže podľa porušovateľa sťažovateľ v konaní nepreukázal, aby list zo dňa 21. 12. 2005 sa dostal do dispozičnej sféry žalovaného, hmotnoprávny úkon – odstúpenie od zmluvy nebol spôsobilý vyvolať u žalovaného účinné odstúpenie od zmluvy. Pre nepreukázanie účinného odstúpenia od zmluvy nedošlo ani k zrušeniu zmluvy, táto je naďalej platná, a preto nie je dôvodné vyhovieť žalobe o určenie vlastníctva sťažovateľa k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy zo dňa 14. 7. 2005.

Z týchto dôvodov porušovateľ potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa postupom podľa § 219 ods. 2 O. s. p.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal toto rozhodnutie:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Postupom porušujúcim čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd bolo základné právo sťažovateľa, podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené Krajským súdom v Prešove, rozsudkom zo dňa 9. 9. 2009, č. k.: 3 Co/85/2009.

3. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 9. 9. 2009, č. k.: 3 Co/85/2009 a rozsudok Okresného súdu v Prešove zo dňa 25. 2. 2009, č. k. 13 C/211/2008, sa zrušujú.

4. Vec vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľ si uplatňuje nárok na náhradu trov konania a právneho zastúpenia voči porušovateľovi vo výške 304,97 € v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi upravujúcimi platenie a náhradu trov konania.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a keďže nezistil

dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, uznesením č. k. IV. ÚS 403/2010-20 z 28. októbra 2010 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 8. novembra 2010 predsedu krajského súdu a 19. januára 2011 právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu krajského súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti.

Predseda kolégia krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 22. novembra 2010 (Spr 10165/2010, doručenom ústavnému súdu 6. decembra 2010) okrem iného uviedol:

„Predmetná vec napadla na Krajský súd v Prešove na odvolacie konanie dňa 18. 5. 2009 a bola zaradená pod vyššie uvedené sp. zn 3 Co 85/2009.

Vo veci bolo rozhodnuté dňa 9. 9. 2009 a po napísaní rozhodnutia a jeho kontrole bola dňa 30. 9. 2010 vec expedovaná Okresnému súdu Prešov.“

Ďalej vo svojom vyjadrení citoval z odôvodnenia označeného rozhodnutia, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu č. k. 13 C 211/08-62.

Právny zástupca sťažovateľa v odpovedi na výzvu doručenej ústavnému súdu 26. januára 2011 okrem iného uviedol, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu. Súčasne zaslal ústavnému súdu vyčíslenie náhrady trov konania (3 593,54 €), ako aj stanovisko k vyjadreniu krajského súdu, v ktorom uviedol:

„Nesúhlasíme s vyjadrením KS, že okolnosti uvádzané v ústavnej sťažnosti sú nedôvodné. ... Námieta sťažovateľ spočívajúca v tom, že zaslaním doporučenej zásielky na adresu trvalého bydliska odporcu sa zásielka dostala do jeho dispozície, je právne významná. Odporca bol prihlásený a zdržiaval sa na adrese trvalého bydliska a doporučenú zásielku prevzala jeho manželka. Tvrdíme, že ak by doporučená zásielka nebola prevzatá ani odporcom, ani niektorým z členov jeho domácnosti, aj tak by sa dostala do sféry jeho dispozície a vychádzalo by sa z toho, že mu bola doručená, tobôž ak zásielku prevzala odporcova manželka, ktorá s ním bývala v spoločnej domácnosti a mala s odporcom zhodnú

adresu trvalého bydliska. Odstúpenie od zmluvy nebolo síce obsahom podanej žaloby, pretože odstúpenie je jednostranným právnym úkonom a preto, že môj klient považoval odstúpenie za doručené, zmluva sa od začiatku zrušovala, nasledujúcim dňom po doručení odstúpenia sa opäť stal vlastníkom spornej nehnuteľnosti sťažovateľ – p. J. a preto žaloval priamo určenie vlastníckeho práva (naliehavý právny záujem bol určovaný snahou môjho klienta nielen o deklaráciu práva, ale aj o zosúladenie právneho stavu so stavom skutočným a so zápisom v katastri nehnuteľností). Platnosť odstúpenia od zmluvy mal súd skúmať v rámci predbežnej otázky. Môj klient nevie, akým iným spôsobom mal odstúpiť od zmluvy, ak sa druhý účastník vyhýbal doručeniu listiny, ak nie doporučeným listom adresovaným do miesta trvalého bydliska odporcu tak, aby sa dostal do sféry jeho dispozície.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co/85/2009 z 9. septembra 2009, ktorým tento súd potvrdil rozsudok prvostupňového súdu č. k. 13 C 211/08-62 z 25. februára 2009 o zamietnutí žaloby sťažovateľa o určenie vlastníckeho práva.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Oprávneniu domáhať sa ochrany svojich práv na súde ako hlavnej zložky základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodné záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných záruk vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

K porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny dochádza nielen v prípadoch, ak je komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde alebo ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale v neposlednom rade tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda bolo prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania alebo ak by rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené.

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Týmto kritériám musí nepochybne zodpovedať

rozsudok súdu vydaný v občianskom súdnom konaní. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napr. Georgidias c. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997), avšak musí zodpovedať požiadavkám zakotveným v § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) (v spojení s § 167 ods. 2 OSP). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Jedným z aspektov základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je okrem práva domáhať sa ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou.

Ústavný príkaz konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, vyjadrený v čl. 2 ods. 2 ústavy zaväzuje všetky orgány verejnej moci pri ich akejkolvek činnosti a zvlášť vtedy, ak výkonom svojich kompetencií poskytujú ochranu základným právam a slobodám fyzických osôb alebo právnických osôb, rešpektujúc pritom princípy právneho štátu (čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy).

Ústavný súd osobitne pripomína objektivitu postupu orgánu verejnej moci, pretože len objektívny postup v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľu, ako aj ničím nepodloženú možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov,

ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, III. ÚS 300/06).

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavit' jednak vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že také rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi.

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní v napadnutej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa predovšetkým vzal do úvahy, že tento namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je v demokratickej spoločnosti do tej miery favorizované, že pri jeho uplatňovaní neprichádza do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad, ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca jeho popretie (I. ÚS 2/08).

Z odôvodnenia rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V posudzovanej to veci však podľa názoru ústavného súdu tak nie je.

Odôvodnenie rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 89/2009 z 9. septembra 2009, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 C 211/2008-62 z 25. februára 2009, je podľa uvedených kritérií podľa názoru ústavného súdu nedostatočné a nepresvedčivé.

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku okrem iného uviedol:

„Odstúpenie od zmluvy je jednostranným právnym úkonom adresovaným druhej zmluvnej strane, ktorým sa ruší zmluvný záväzkový vzťah. Uvedený právny úkon nadobúda účinnosť okamihom, keď dôjde do dispozičnej sféry druhého subjektu právneho vzťahu. Jeho účinnosť nie je podmienená súhlasom druhého účastníka, ani rozhodnutím súdu.

V tejto súvislosti prvostupňový súd mal za preukázané, že žalobca nedoručil list zo dňa 21. 12. 2005, obsahom ktorého bolo odstúpenie od zmluvy, žalovanému (ale zrejme jeho manželke). Keďže kúpna zmluva zo dňa 14. 7. 2005 zakladala práva a povinnosti len medzi účastníkmi konania, z dôvodu nedoručenia odstúpenia od zmluvy žalovanému, toto odstúpenie od zmluvy je neúčinné.

V preskúmvanej veci prvostupňový súd správne vychádzal zo skutkového zistenia, že list – zásielka zo dňa 21. 12. 2005 bola síce adresovaná žalovanému (č. l. 11 spisu), ale bola doručená tretej osobe (zrejme manželke žalovaného) a nie žalovanému (č. l. 45 spisu).

Za takejto dôkaznej situácie vo vzťahu ku žalovanému ako kupujúcemu chýba existencia hmotnoprávneho úkonu predávajúceho ako prejavu vôle adresovanému druhému účastníkovi zmluvného vzťahu smerujúcemu k odstúpeniu od zmluvy.

Pokiaľ ide o odvolaciu námietku žalobcu, že zásielku zo dňa 21. 12. 2005 prevzala manželka žalovaného ako členka domácnosti žalovaného, ktorá bola v čase odstúpenia od zmluvy bezpodielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností a tým sa zásielka dostala do dispozičnej sféry žalovaného, odvolací súd poznamenáva, že manželka žalovaného nebola účastníčkou právneho vzťahu – kúpnej zmluvy zo dňa 14. 7. 2005. Právny úkon - odstúpenie od zmluvy nadobúda totiž účinnosť, len keď dôjde do dispozičnej sféry druhého subjektu právneho vzťahu a tým bol len žalovaný a nie aj jeho manželka. Keďže žalovaný v priebehu celého konania tvrdil, že hmotnoprávny úkon – odstúpenie od zmluvy mu nikdy doručený nebol, ani sa o ňom nedozvedel (viď výpoveď žalovaného z č. l. 37-38 spisu) a žalobca nepreukázal doručenie odstúpenia od zmluvy žalovanému, navyiac odstúpenie od zmluvy nebolo ani obsahom podanej žaloby na súde, nedošlo k účinnému odstúpeniu od zmluvy, a preto kúpna zmluva nemôže byť od začiatku zrušená. Keďže žalobca v konaní nepreukázal, aby list zo dňa 21. 12. 2005 sa dostal do dispozičnej sféry žalovaného, hmotnoprávny úkon – odstúpenie od zmluvy nebol spôsobilý vyvolať u žalovaného účinné odstúpenie od zmluvy. Pre nepreukázanie účinného odstúpenia od zmluvy nedošlo ani

k zrušeniu zmluvy, táto je naďalej platná, a preto nie je dôvodné vyhovieť žalobe o určenie vlastníctva žalobcu k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy zo dňa 14. 7. 2005.

Z týchto dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa postupom podľa § 219 ods. 2 O. s. p.“

Podľa § 157 ods. 2 OSP súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

V súlade s už uvedenými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku je teda povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia.

Krajský súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že prvostupňový súd správne vychádzal z toho, že list – zásielka z 21. decembra 2005 síce bola adresovaná žalovanému, ale bola doručená tretej osobe (zrejme manželke žalovaného), a nie žalovanému. Túto skutočnosť vyhodnotil ako absenciu „*hmotnoprávneho úkonu predávajúceho (sťažovateľa, pozn.) ako prejavu vôle adresovaného druhému účastníkovi zmluvného vzťahu smerujúceho k odstúpeniu od zmluvy*“. Pritom sa vôbec nevyrovnal s tým, že ide o občianskoprávny vzťah, na ktorý sa vzťahujú príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktorý pri riešení zmluvných vzťahov vychádza z toho, že prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď k nej dôjde (§ 45 Občianskeho zákonníka).

Vo všeobecnosti sa akceptuje taký výklad, že prejav vôle dôjde adresátovi (neprítomnej osobe) vtedy, keď sa ocitne vo sfére jeho dispozície (pozri Svoboda J. a kol.: Občiansky zákonník I. diel. Komentár. Bratislava: Eurounion 2000. s. 107). Pre odstúpenie

od zmluvy zákon nevyžaduje žiadnu osobitnú formu; ak však bola zmluva uzavretá písomne, platí, že aj odstúpenie od zmluvy musí byť písomné (§ 40 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Odstúpenie od zmluvy sa ako jednostranný právny úkon stáva perfektný už tým, že dôjde do dispozície adresáta. To znamená, že adresát má konkrétnu možnosť oboznámiť sa s obsahom prejavu (napr. poštová zásielka obsahujúca prejav vôle bola doručená do jeho bytu, na adresu, ktorá je v uvedenom prípade miestom výkonu jeho podnikateľskej činnosti). Pri hodnotení jeho „dispozičnej sféry“ nie je rozhodujúce, že zásielku prevzala manželka adresáta, a nie je právne významné, či sa adresát s dôjdeným prejavom vôle aj skutočne oboznámil. Z uvedeného hodnotenia dôkazov musí potom príslušný súd vychádzať pri vyvodzovaní ďalších dôsledkov vo vzťahu k prijatiu rozhodnutia vo veci namietanej sťažovateľom. K perfektnosti odstúpenia nie je potrebný ani súhlas adresáta, ani rozhodnutie súdu (pozri Vrcha Pavel: Civilní judikatura – výběr aktuálních rozhodnutí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu ČR. Praha: LINDE 2005. s. 664) Krajský súd sa nevyrovnal vo svojom odôvodnení s touto hmotnoprávnou otázkou, ktorá je v občianskoprávných vzťahoch právne relevantná pri posudzovaní vzniku, zmene a zániku zmluvných vzťahov podľa Občianskeho zákonníka, a nie je ani zřejmé, prečo sa touto otázkou v odôvodnení nezaoberal.

Krajský súd ako odvolací vychádzal na rozdiel od všeobecne akceptovanej interpretácie § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka z konštrukcie, že manželka žalovaného nebola účastníčkou právneho vzťahu – kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005. Podľa úvahy krajského súdu odstúpenie od zmluvy nadobúda účinnosť, len keď dôjde do dispozičnej sféry druhého subjektu právneho vzťahu, a tým podľa jeho právneho názoru bol len žalovaný, a nie aj jeho manželka. Rozsudok okresného súdu znejúci v neprospech sťažovateľa krajský súd potvrdil s odôvodnením, že okresný súd odmietol jeho žalobu a že *„v konaní nepreukázal, že list zo dňa 21. 12. 2005 sa dostal do dispozičnej sféry žalovaného...“*.

Vypracovaniu dôsledného a presvedčivého odôvodnenia tohto rozhodnutia mal krajský súd podľa názoru ústavného súdu venovať zvýšenú pozornosť. Pre náležité odôvodnenie rozhodnutia nepostačuje jednoduché odvolanie sa na príslušné ustanovenie

§ 497 Občianskeho zákonníka o účinnom odstúpení od zmluvy s dôvetkom, že uvedený právny úkon nadobúda účinnosť okamihom, keď dôjde do dispozičnej sféry druhého účastníka právneho vzťahu. Podľa citovaného ustanovenia od zmluvy nemôže odstúpiť ten, kto zmluvu splní aspoň sčasti alebo prijme hoci len čiastočne plnenie. Podľa všeobecne akceptovaného výkladu príslušného ustanovenia, ak sa začalo s plnením aspoň sčasti, alebo sa prijalo hoci len čiastočné plnenie, odstúpenie od zmluvy ani uplatnenie tohto práva už nie je možné (pozri tiež: Svoboda J. a kol.: Občiansky zákonník I. diel. Komentár. Eurounion: Bratislava 2000. s. 425).

Týmto aspektom, ktorý bol napokon obsahom vyjadrenia žalovaného k odvolaniu sťažovateľa z 27. apríla 2009, sa krajský súd pri svojom rozhodovaní nezaoberal, resp. tento aspekt opomenul.

Ústavný súd sa nemôže stotožniť s tvrdeniami a závermi krajského súdu vyslovenými v jeho napadnutom rozsudku sp. zn. 3 Co 85/2009 z 9. septembra 2009, ktoré sa týkali hodnotenia dôkaznej situácie vo vzťahu k tomu, čo predstavuje „dispozičná sféra žalovaného“ a spájanie tejto skutočnosti výlučne so statusom účastníka právneho vzťahu (kúpnej zmluvy). Krajský súd (rovnako ako súd prvostupňový) sa totiž vôbec nezaoberal podriadením skutkového stavu pod príslušné ustanovenia príslušného právneho predpisu (subsumpcia), v tomto prípade § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého „Prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď jej dôjde“, a absolútne opomenul zaujať stanovisko k aplikácii § 497 Občianskeho zákonníka, ktorým argumentoval v spojení s § 517 Občianskeho zákonníka a na ktoré vo svojom vyjadrení zo 4. septembra 2008 a z 27. apríla 2009 poukázal právny zástupca žalovaného. Takýto nedostatok interpretácie právnej normy, ktorý nezodpovedá všeobecne akceptovaným všeobecným štandardom, je ústavne neakceptovateľný.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože namietaný rozsudok krajského súdu nemožno z hľadiska požiadaviek riadneho a presvedčivého

odôvodnenia vrátane povinnosti vyrovnat' sa s námietkami účastníka konania, ktoré majú vzťah k prerokúvanej veci, z ústavného hľadiska akceptovať. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy), a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Keďže ústavný súd rozhodol, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 85/2009 z 9. septembra 2009 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu), zároveň rozhodol aj o zrušení označeného rozsudku a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku tohto nálezu]. V ďalšom konaní bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vo vzťahu k výkladu a aplikácii § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka uvedeným v časti II tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde), ktorý korešponduje so všeobecne akceptovaným výkladom tohto ustanovenia Občianskeho zákonníka uplatňovaným v stabilizovanej judikatúre všeobecných súdov; povinnosťou krajského súdu bude najmä odstrániť vytýkané nedostatky a rešpektovať pritom relevantné ústavné princípy.

Rozhodnutie ústavného súdu o vrátení veci na ďalšie konanie je pre krajský súd záväzná a vykonateľná jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde). Vo vzťahu k ústavne konformnej interpretácii § 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka ústavný súd nad rámec uvedeného pripomína, že akceptácia právneho názoru ústavného súdu v ďalšom postupe krajského súdu v danom prípade nemusí nevyhnutne smerovať k tomu, že sťažovateľ bude v predmetnom súdnom konaní úspešný, pričom viazanosť krajského súdu právnym názorom ústavného súdu v okolnostiach posudzovanej veci nemusí jednoznačne

viest' ani k prijatiu iného rozhodnutia, než aké bolo prijaté. Právne názory, ktoré ústavný súd viedli k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľa a k následnému zrušeniu namietaného rozsudku krajského súdu, totiž nezakladajú jednoznačný záver o tom, ako má krajský súd o odvolaní sťažovateľa meritórne rozhodnúť. Základom pre výrok v bode 1 tohto nálezu bolo totiž výlučne zistenie ústavného súdu, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo v danom prípade z ústavného hľadiska nedostatočne odôvodnené a v konkrétnych okolnostiach prípadu aj arbitrárne.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Vzhľadom na to, že sťažovateľ nežiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia, ústavný súd o tejto otázke nerozhodoval.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátom JUDr. L. L. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 721,40 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2010.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti, vypracovanie vyjadrenia v priebehu konania) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 120,23 €, čo spolu s režijným paušálom trikrát po 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a zvýšením odmeny o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky (právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty, pozn.) predstavuje celkovú sumu 454,96 €.

Krajský súd je povinný uhradiť trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) podľa bodu 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2011